

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XXIII. Quomodo Pastor conferre aliquid possit ad illa tria
Sacramenta, quorum Minister non est?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

cuntur. Quia Peccator est, corripo; quia Homo est, misere. (o) Quamquam (non enim omitrenda sunt quæ sequuntur) non liberabis hominem, nisi eum persecutus fueris Peccatorem, sic scripsit S. Augustinus.

Sed finis sit horum monitorum: sic enim exposita, ut res exigit, hic locum non habent; paucis autem indicata potius quàm explicata, ad scopum fortassis non faciunt. Aliud igitur fieri nequit, quàm ut partibus boni Confessarii pernoscentis lectorem ad geminos remittam libellos, quorum jam ante memini. Ibi legere erit exposita pluribus monita hanc in rem utilia, quæ hic velut aliud agens attingi, cum aliis quæ brevitatis studio ne attingi quidem.

(a) S. Tb. 2. q. 32. ar. 2. (b) Eph. 5. 4. (c) l. Imperitia ff. de Reg. iur. (d) Dist. 37. q. 1. ad S. ut itaque. (e) l. Qui testatur. S. Qui no- que. ff. de Hæred. Insti. (f) Dist. 25. c. Primum. (g) Dist. 45. c. Cum Beatus. (h) S. Aug. de vera & falsa Pen. c. 10. (i) Aphor. l. 7. 22. (k) 22. q. 1. c. Quod autem. (l) Sen. Ep. 55. (m) Dist. 82. c. Quia aliquanti. Dist. 86. q. odio. (n) l. Quamvis ff. ad leg. Aquil. (o) 23. q. 4. c. Duo ista.

CAPUT XXIII.

Quomodo Pastor conferre aliquid possit ad illa tria Sacramenta, quorum minister non est?

DUOBUS modis aliquid Genii cælestes ad Manna illud in solitudine contulerunt; labore, & apparatu: labo-

re quidem, suis illud manibus in- formando; apparatu, non deplumato illud ante, quàm prima candida non solum operuisset, byssine infusa in tellure strata. Cognet Pastorem quisque, eo se Beatorum è numero Geniorum, aut saltem esse contentum. Parte una conficere debet hoc manna cælestis Sacramentorum (hoc autem in his quatuor, quorum Parochus Minister est) parte altera conferre debet operam, ad apparatus præparandum contingere solet in his, quorum minister quidem non est, ad iuvantiam la, dum præparat suscipientem, ut dignè recipiat. De primis jam egimus. De reliquis differendum est, quæ ut jam indicatum est, sunt Confirmatio, & Matrimonium.

I.

Non est fortassis aliud inter Sacramenta, pro quo tam turpiter ingrati sint Christiani, quàm Confirmatio; dum non solum non agnoscitur esse beneficium, quale re vera est, sed et quidem cognoscitur. Illacrymatus est Solyman Christus Servator, propter quod cæca non agnoverit bonum in collatum: *Flevit super illam dicens, quia si cognovisses & tu!* (a) Nec mirum hodie plorandum est; imò gemunt sunt lacrymæ: plorandum, quia non cognoscuntur tam excellentia Dei dona; plorandum, quia nemo laborat, ut hæc dona cognoscantur. Cerrim est Confirmationem omnibus hominibus bicultatibus robur conferre; Rationabili, Irascibili, Concupiscibili, & tantum quidem.

quidem, ut homo Christianus hoc destitutus Sacramento absolutus suis numeris Christianus non esse videatur. *Abque huius Sacramenti unctione; perfectus esse Christianus nunquam poteris*, (b) quæ sunt S. Clementis verba. Si Baptismus confert Gratiæ, quantum satis est, Confirmatio tantum confert, ut redundet etiam. *Spiritus Sanctus, qui in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam*; (c) Sic Sanctus Melehiades locutus est. Si in Baptismo erigimur & construimur in templa viva Spiritus Sancti; in Confirmatione iniciamur, seu conlectamur. *Per Baptismum adificatur homo in domum Spiritualem, per Sacramentum Confirmationis quasi domus adificata dedicatur in Templum.* (d) Ut S. Thomas asseruit. Vera sunt hæc, & plura alia, quæ his addi possent. Quid autem refert? Cum Sacramentum hoc, ut debet, suscipiatur in ætate tenera, quis, dum eius sit particeps, hæc et us dotes cognoscit? & cum is, qui illo munitus sit, maturam ad ætatem provectus fuerit, quem tandem habet, qui dotes illas explicet, qui in memoriam revocet, qui ad laudandum ex iis Deum invitet? *Lauda Deum tuum Sion, quoniam confortavit seras portarum tuarum.* (e) Desiderat Sacra Synodus Tridentina, ut res tam absõna & indigna videretur; ut verba Catechismi eius autoritate confecti docent: *Cavendum maxime, ne in re sanctitatis plena, per quam nobis divina munera tam large impertiuntur, ali-*

qua negligentia committatur: (f) Sic ut non solum animo ab omni labe puro accedatur ad illud suscipiendum, sed etiam pietate in Deum singulari, & insigni præmissa præparatione: addit proinde, curandum Pastoribus sacris, & hortationibus ad id Populum excitandum, ut suscipienda Confirmationi præmittat abstinentiam à cibis, aliis actionibus piis comitatam, id quod jam sacri imperarant Canones, jubentes, ut nisi aliter cogeret necessitas, qui Sacramentum hoc ministraturus esset, pridano ad id jejunio se præpararet; idemque faceret suscepturus. (g) sunt autem nunc ista, ut equidem existimo, apud magnam Christiani Populi partem inaudita, eaque causâ etiam mirum non est, si tanti Sacramenti, quod suam ob excellentiam à solis Episcopis administrandum est, virtus paulò minus, apud plerosque, quàm nulla est: dum, perinde, ac si planè nudi essent, & non muniti lorica tam impenetrabili, vel stamineus culmus sufficit ad eos transfodiendos, haud aliter ac si telum esset firmissimum & acutissimum. Olim non pectines ferrei, non scorpiones, non cruces, non catastræ, non ignitæ craticulæ iis pollebant viribus, ut terroris aliquid magnanimis eius ætatis Christianis incuterent, quo minus non de irrisoribus tantum, sed & de Tyrannis triumpharent. Nunc verbum unicum, una irrissio, unus jocus, unicum, *quid dicent homines?* sufficit ut multi erubescant Evangelium, & probro sibi ducant, vivere ex Christi legibus; quasi non & ipsi confirmati

sint ad finem tam nobilem, quam erant veteres illi Christiani. Non parum dein utilitatis afferret, inducere populum, ut quod jam dicebamus de Baptismo, circa Confirmationis etiam Mysterium praestet; restauret inquam annis singulis, Fetijs divini Spiritus adventui Sacris, nomina cum Christo Salvatore contracta, non erubescendi crucem, sed magnis illam animis ferendi, non in corde duntaxat, sed palam in fronte, eam ob causam Confirmationis balsamo ab Episcopo linita, ut sibi illam decori & gloria duceret (h): utque hac ipsa in restauratione veniam petat praeteritarum imbecillitatum, decernat etiam, superare deinceps strenue ac fortiter pudorem illum, qui tam multis est obex maximus, quò minus è Christi legibus vivant. Foret profectò hoc exequi, quod Apostolus gravibus illis verbis inculcavit Timotheo suo: *admonete, ut resuscitò gratiam DEI, qua est in te, per impositionem manuum mearum* (i). Hoc enim si Apostolus à Timotheo petijt, idèò petijt, ut excuteret ab eo pusillanimitatem quampiam, cujus reum se fecerat Discipulus tam cetera non indocilis, eaque Apostolum permoverat, ut mox & illud adjungeret: *Noli erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum ejus* (k).

II.

Alterum Sacramentum, ad quod perquam utiliter suscepturos praeparabit Pastor, est Matrimonium. Parte unà matrimonio juncti sunt in DEI Ecclesia

major pars Populi profani; parte unè altera tenebris, communis omnium alia Sacramenta suscipientibus, ignorantia, accedunt tenebrae concupiscentiae, ignis nimirum tartarei, qui nunquam non in animum exhalat fumum deceptionum & iniquitatum.

Matrimonium igitur, ut Contractum, & ut Sacramentum considerari possumus. Quod ad illud, ut contractus est, attinet, incumbit Pastori, ut impedimenta, quae vocantur dirimentia Populo opportunè pro Concione explicet; quae sunt non pauca, praecipue tamen unum, ad quod multi non advertunt, affinitatis, quod nascitur ex copula prohibita cum persona sanguine juncta in primo & secundo gradu, cum agnata inquam Sponsi, si Sponsam attendamus; cum agnato vero Sponsae Sponsae ratio habenda est. Pluribus etiam vicibus revocandum est Populo in memoriam, teneri singulos manifestare, si cujus horum impedimentorum consilii sunt. Id quoque agendum obdulo, ut Parochus certior fiat de consensu Sponsorum, ne dubium sit, ut volentes contraxerint: non enim ob sunt Parentes, qui illam sibi, quaeque non competit, auctoritatem arrogent, & filiam coactam illi jungant, à qua illa vehementer abhorret: penitus non habentes grave malum, quod et arrogantia tunc admittunt, & alterum multò gravioris, quod deinceps rationum est ex conjugio coacto, hoc est indomitis juvenibus sub jugum mittit. Quare si Parochus virium satis & auctoritatis non fuerit ad usus haec resolu-

lentos disturbandos, ob conditionem illos adhibentium, ad Episcopum rem deferat, quid agatur cum fide enarret, & opem promptam ab eo poscat. Vicissim, etiam subsistat conjugij contractus, quo liberi se Parentibus non consultis, aut etiam invitis, illigant, non tamen id semper isti salva religione facere possunt. Cum igitur experientia doceat, funestos hocce & male auspiciatos contractus, gravissimorum sepe malorum, magis quam proles, feraces esse, sepe moneat Pastor, cum res postulat, quæ nasci & timeri mala debeant, si tam nullâ & prudentiâ, & reverentiâ erga Majores aliqui invicem copulentur; & per otium perpendere hæc jubeat, ubi animi perturbatio resederit, antequam ad necessarias denuntiationes ipse progrediatur. Subinde & alia, prout rerum feret conditio, intelligere studeat: ætatem v. g. Sponsorum; cum prius promulgari non possit futurum matrimonium, quam Sponsus decimum quartum, Sponsa verò duodecimum ætatis annum expleverint (l); hæc enim est ætas, quam Leges Pontificiæ ad conjugium supponunt sufficere: Conditionem eorundem, ut certus esse possit, neutram personarum contrahentium alto simili nodo esse illigatam, neque in præsentiarum, neque in futurum. Curet etiam manifestari sibi patriam, si aliunde non novit; Si enim essent vagi, ipse Matrimonio eorum adesse non posset, nisi potestatem ad id peculiarem accepisset ab Episcopo (m). Denique, etiam differri possit Matrimonium, si Sponsi deprehenduntur ignorare illa Mysteria Religionis nostræ, quæ præcepti, quam a jure necessitate Christianos omnes nosse oportet, ne postea parentes facti sobolem suam docere non possint; (n) diu tamen differre hoc ex capite denuntiationes non oportet; (o) sic enim jussit Sacra Congregatio; quæ, cum videret providendum gemino malo perinde gravi, Ignorantiæ & Innocentiæ, maluit occurrere prius huic, quod prompto & celeri remedio magis indiget.

derentur ignorare illa Mysteria Religionis nostræ, quæ præcepti, quam a jure necessitate Christianos omnes nosse oportet, ne postea parentes facti sobolem suam docere non possint; (n) diu tamen differre hoc ex capite denuntiationes non oportet; (o) sic enim jussit Sacra Congregatio; quæ, cum videret providendum gemino malo perinde gravi, Ignorantiæ & Innocentiæ, maluit occurrere prius huic, quod prompto & celeri remedio magis indiget.

Plus reverentiæ Matrimonio debent ipsi contrahentes, cum sit Sacramentum; atque adeo magis in id incumbere Pastores debent, ut tanquam tale modo ac forma debita suscipiatur, tam antequam contrahatur, quam postea. Quid juvat Christum Servatorem nostrum Sanguinis à se sparsi pretio, id quod non nisi lutum contractus civilis erat, cælesti velut Alchimia in Aurum Sacramenti mutasse; quid juvat, inquam, si Christiani interim suâ ignorantia vix plus de hujus auri valore intelligunt, quam ipsæ bestiæ? Finis ille abjectus, quem plurimi spectant in conjugio, catenam illam noxarum fabricat, quâ obstrictæ sunt Animæ, attequam sacrosancto hoc vinculo corpora connectantur; perinde ac si istud non esset institutum à DEO ad significanda divina illa Mysteria, quæ Fidei animis repræsentare debet Matrimonium; Conjunctionem inquam amoris plenissimam, quâ humanæ naturæ divina connexa est, & aliam illam ipsius ejusdem Christi, non solum quæ

Christus cum Ecclesia sua, sed etiam, quâ idem cum Anima Christiani cujuslibet, quicumque in Ecclesia nullâ gravi culpâ obstrictus vivit, conjungitur. Enormia igitur delicta illa, quæ Matrimonij contractui præmittuntur, valent potius ad dehonestanda, quam ornanda cælestia hæc Mysteria; nec id solum, sed efficiunt etiam, ut id ipsum, quod destinatum erat ad juvandos Christianos, ut salutem facilius consequerentur, jam ipsis potius sit impedimento; utque Matrimonium jam non sit Animabus balsamum, quo feruntur à putredine, sed finis foetidus, ut facilius computrescant; aut saltem viscus, quo implicentur, ne ad DEUM pergant, quando ab eo vocantur. *Uxorem duxi, ideo non possum venire.*

Quisquis igitur boni Pastoris partibus non deesse vult, id agere studiosè debet, ut tam fædi abusus extirpentur, docendo pro Concione, quid spectare oporteat eos, qui hoc se vinculo innodare cogitant; ut nimirum augerent numerum Electorum ad gloriam, sobole rectè educata implendo vacuas Cæli sedes (qui fuit finis DEO ipsi in Matrimonio ante admissum peccatum instituendo propositus) deinde ut callem ingrediantur, qui minore cum periculo ducat ad beatam patriam, qui fuit alter finis post peccatum priori additus. Doceat præterea, ad fructum hujus Sacramenti percipiendum, illa maxime divina gratiæ auxilia, quæ necessaria sunt ad mutuum in conjugio amorem, ad societatem à virtute com-

mendatam, ad sobolis rectam educationem) opus esse, ut suscipientes licitari gratique sint. Ostendat, quam immanis sit error, ad Sacramentum suscipiendum præparare se peccato; hæc siquidem radice tam putente & tida quinam alij, quam venerari debent expectentur? Tandem nihil committat eorum, quæ conferte possunt ad magnam Sacramenti huius adimentionem concipiendam, præ aliis fæci, quod Apostolus non dubitavit magnum appellare; magnum nobilitate matris, quâ constat, quæ sunt, corporum hominum sacris undis tinctorum; magnum vi significandi ipsa adeo augustissima Religionis nostræ arca: magnum effectus, quæ non ad solam progenitorum vitam se porrigit, sed læpe per særa lustra durat vel in præmiis vel in præmiis libertorum. Explicet turpitudinem perfidiæ, quæ contra conjugii fidem datam violat. Et quæ viri, ad superbiam proclives facile barbaris modis tractant feminas, quæ ipsis data sunt vitæ & laborum loca, disertè edicat, socias omnino esse oportere, non mancipia, eaque causâ esse excipiendas verberibus, non mandandas fustuario, multoque magis permittendum, ut moriantur fame, aut mariti alienis amoribus, ludis, conviviis, commellationibus abligantur, quod alendæ familiæ necessarium erat commendanda autem & crebrius & diligenter recta librorum educatio, inquam princeps conjugum negotiorum cum ceteroquin hand dubiè prætereborem esse sterilem & silvestrem, quæ

SEGNE
Conciones
Instruere
Poenitent
Confessari
Parochi

arborem securi destinata ob pestiferos fructus, quos educat. Atque hæc omnia publicè pro concione doceri possunt. Subinde autem antequam ad publicas illas denuntiationes veniatur, exploret speciatim; an anno illo sub Paschales ferias Sponsi posita peccatorum sarcinâ divino Epulo sint refecti? id enim si factum non sit, in Parochi arbitrio non est longiùs progredi. Hortetur insuper Sponsos ad id, quod suadet Tridentina Synodus, ut non tantum à confessione postrema, (q) sed inde à conficijs annis vitam omnem sincera sui accusatione expient, siquidem id expedite videatur; idque vel antequam Matrimonium contrahatur, quod præstat, aut certè tribus ante ejus consummationem diebus; robur autem uterque conjunx deinde accipere cuet cælesti dape se pascendo, ut sic majori fiducia procedant ad opus, ex quo magnam partem dependere potest, aut beatitas, aut miseria, vitæ eorum caducæ perinde ac æternæ. Neque abs re erit, in memoriam revocare utrique Sponso, ne, ante quàm ritè illis ac bene precetur Sacerdos in Ecclesia, simul habitent, (r) Sacra Synodi directionem ea quoque in re sequendo; quæ hoc unicè sibi cordi habuit, (s) ut omnibus modis testatum faceret, felicem Matrimoniorum successum unicè dependere à DEO, qui ut in Paradiso terrestri primus Matrimonij author fuit, ita & semper deinceps ejus diligentissimus custos fuit, (t) ut eum Sanctus Ambrosius appellavit: quid proinde boni speret ex Matrimonio, (u) qui

istud ab injuria custodis ejus exorditur?

III.

Major denique, quàm uspiam alibi, industria Parochi requiritur ad teneros adolescentes ad Sacramentum Ordinis præparandos, peritorum olitorum morem sequendo, qui surculos silvestres, & noxtos sedulò excludunt è Seminario; utiles verò & frugiferos omni arte excolunt; idè enim Clerici dicti sunt; quod idem est ac sorte electi. Nescio, an quidquam sit, quod tantam Ecclesiæ lacrymarum vim elicere jure debeat, quàm quòd videat numerosos eorum greges, qui non vocati à DEO certatim currunt ad Sacerdotium; quin cogitent, quantum sit & quàm grave onus, cui humeros supponunt; quanta obligatio, quâ se devinciunt ad vivendum, sicut gradus, ad quem anhelant, exigit; ad vivendum inquam vitâ, si non perfectâ, ad perfectionem saltem semper aspirante: *quâ in divina semper ascendat.* (y) Olim ex omni numero eorum, qui Minoribus, quos appellant, ordinibus erant initiati, legabantur nonnulli supra ceteros eminentes, & in Subdiaconorum ordinem cooptabantur. Ex his delectu severiore ad Diaconi dignationem pauculi evehebantur; & ex his ipsis paucis pauciores etiam ad Sacerdotij apicem admittebantur; sic ut idem in Ecclesiæ corpore, quod in humano, fieret, in quo alimentum, quod sumitur, alijs aliisque vijs semper subtilius redditur, donec tandem mutetur in Spiritum tenuissimum,

mum, magnâ agendi & operandi vi præditum. Sanctus Victor Summus Pontifex, post secundum à Christo nato seculum, decem, quibus ad clavum fessit, annis non nisi quaternos initiavit Sacerdotio; (z) Sanctus Zephyrinus autem annorum septendecim spatio novenos duntaxat; Sanctus Soter novem annis octonos. Neque est quod quis suspicetur, id inde factum, quod parvus tum esset Christianorum numerus, qui tanquam grex non magnus Pastores non multos requireret: cum potius tantâ jam essent vel intra Urbis Romæ mœnia multitudine, ut Tertulliano teste, occuparent omnia, Porticus, compita, decurias, palatia, Senatum, sic ut aliud Ethnicis non relinquere vacuum, præter delubra, intra quæ pedem inferre non dignabantur. *Sola vobis reliquimus templa.* (aa) Hodie quisquis se vel primæ tonsuræ Candidatum profiteretur, nihil dubitat, quin Sacerdos futurus sit. Unde sicut Salomonis ætate gemmarum multitudo illas, quamlibet pretiosissimas, æstimatione silicibus æquaverat; ita parùm sanè abest, quin hodie, qui gradus dignatione Cæsares superant, à plebe vix factis suâ multitudine discernantur. Et, quod magis dolendum est, ex ipsis initiatis complures non Sacerdotium, sed partem Sacerdotalem inhiant: *Dimittite me ad unam partem sacerdotalem.* (bb) Nec quatit dignationem, nisi propter sustentationem, perinde ac si & ipsum Sacerdotium res foret, de qua deliberanti Avaritia maximè audienda esset: Unde nunc quoque non desunt,

qui ad gradum illum nulla religione absterri enitantur, Patris sui titulo, quod nullum est, nisi in tabulis confectis; quidquid concitameat Pontificum, Conciliorum, Synodorum Diœcesanarum, iocundè repetita & inculcata decreta ac laudationes, nec verentur, iisdem laqueis implicare alios minùs cautos, quos incunt ad asserendam perjurio coram Episcopi tribunali eam patrimonii integritatem, quæ nuppiam est; & dehis vanissima persuasione, non solum esse peccati timendum in eiusmodi iuramento; cum nemini quidquam existat detrimenti, sed obsequium non parvum ea re præstari Deo; magisque mercede compensandum, dum Sacerdotum, qui Deo servant, augetur numerus: eumque ipsum, qui sic obsecutus est, in suis ad Deum precibus nulla non die memorem futurum & ipsius quo tam luculentum beneficium accepit, & vitæ functorum, qui aliquo ratione ad eundem pertineant. Non dico autem ista animo damnandi maiorem illum splendorem, majus illud subsidium, quod Ecclesia consecuta est et aucto Sacerdotum numero: nec enim ignoro, non eadem omnibus convenire temporibus. Non idem est damnare prodigaliter, & damnare copiose. Eum tantum in finem hæc commemoratio, ut eorum inepta detestetur studia, qui tanto numero ad Sacerdotium anhelant non vocati; qui urgent importunè; qui molesti sunt, & vim propè inferunt, ut ipsi quoque admittantur, etsi parum digni; cum in finem duo, ut celebrantur.

dam eadem me fovere sensa, quæ Tridentina fovit Synodus; (cc) quibus etiam invicto animo inhæret, quem hodie Petri in sede veneramur, Pastorum Princeps Innocentius XII. & cum eo complures Præsules, quos ipse novi, magno boni publici studio limites ponere studiosè mundanti huic initiandum inuicili turbæ: contra quàm alii quidam faciunt, qui gloriæ sibi ducunt, ingentem habere numerum attonfortum, qui ab ipsis jura perant; cum tamen legamus ex ore Zosimi Pontificis profectas querelas, in Decreto hodiè quæ superstites, quas hic verbatim proponere juvat, etsi longiusculas; nihil enim iniis est, vel redandans, vel minus æstimandum. *Facit hoc.* (verba sunt Pontificis) *facit hoc nimia remissio Consecratorum nostrorum (Episcopos intelligit) qui pompam multitudinis quarunt, & putant ex hac turba aliquid sibi dignitatis acquiri. Hinc passim numerosa popularitas (etiam his locis, ubi solitudo est) talium reperitur, dum Parochias extendi cupiunt; aut quibus aliud præstare non possunt, divinos ordines largiuntur: quod oportet distrikti esse iudicii. Rarum enim est omne, quod magnum est.* (dd) Et ego illud legi; quod Sapiens scripsit: *In multitudine Populi dignitas Regis:* (ee) nec in controversiam voco. Meminisse tamen oportet, quòd si profani Principes numerum quarunt, jure id faciunt; in hoc enim eorum opes consistunt ac potentia. Non ita se res cum Principibus sacris habet. Multo igitur magis spectandum ipsis est, ut quos ha-

R. P. Segneri *Institutio Parochi.*

beat Ecclesiæ obsequi devotos, boni sint, quàm ut multi. Multitudo sæpe contemptum parit: *Presbyteros turbæ contemptibiles facit.* (ff) Nunc ut ad id revertamur, quod in hac re Parochorum est; omnino mihi persuadeo, eorum quemlibet non parum ad hoc conferre operæ posse, ut Ecclesiæ suæ lacrymæ abstergantur: idque, si geminas illas, quarum ante memini, solitorum singuli regulas observent, ut Plantas noxias adulescere non sinant; bonas è diverso omni industria excolant. Curandum igitur ante omnia Pastori, ut sincere & fide optima Episcopum edocendo, impediatur eos, qui facto illo gradu se indignos ostendunt aut pravis naturæ & indolis propensionibus, aut malorum publica locietate, aut assuetudine flagitiosa, aut alio quocunque vitio, quod cum Ecclesiæ legibus, quæ Ministros eius formant, pugnet. Nunquam illud usurpandum. Alii à se ipsis erunt, quando Sacerdotes erunt. Sacerdotium non est conditio vitæ, in qua quis se emendet; sed ad quam quis ascendat jam emendatus. Nimis quam arduum est, tunc sibi permittere minus, cum permittere potest plus, sui magis juris effectus: siquid studii in vita corrigenda ponetur, id unum erit ac unicum, ut tegantur vitia, non tollantur; haud aliter ac aqua infecta sit, quæ cineribus percolata colorem mutat, saporem amarum non exiit. Non negaverim quidem, multà omnino prudentiâ opus esse in Magistratibus de aliorum vita edocendis; discernendo vitia, quæ cum annis decrescunt, ut poma

X

tempore

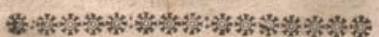
tempore acerbiter ponunt, ab iis, quæ cum annis crescunt: atque hæc causa dixi, ut in id potissimum oculos defigant, quod nonnisi ægerrimè corrigitur; ut sunt indoles refractaria, amicitia præva, assuetudines perversæ, quæ difficilius ferè, quàm ipsa natura ponuntur. Atque hoc est, non permittere, ut in Ecclesiæ horto crescant arbores noxiæ. Superest ut bonæ ac fertiles excolantur. Hoc autem efficiet Pastor, si magnâ curâ eos educaverit adolescentes, quorum indoles Sacerdotalem ad statum apta nata videtur, ob propensionem, quam præferunt ad res Sacras & Dei cultum; & genium ad pietatem atque Ecclesiæ ministeria conformatum, sicut de Josue sacer narrat Historicus, quod inde à teneris annis ægrè à Dei Tabernaculo divelli potuerit: *Josue filius Nun, puer, non recedebat à Dei Tabernaculo.* (gg) Ut massa aliqua conformetur in speculum, satis non est si crystallus nata sit: artifice etiam manu polienda est. His igitur, qui præclarâ sunt indole, decet Pastorem peculiari curâ invigilare, illud perpendendo, quod aliud ipsis non desit, quam ut artifice manu expoliantur. *Si Episcopus te in Clericum elegerit, age ea, quæ Clerici sunt.* (hh) Qui inter filios Imperatoris Japoniæ nascendi ordine primus est, eâ ratione educatur, ut solum ne pedibus quidem unquam attingat. Sic & illi adolescentes, qui olim ipsi quodammodo Servatori nostro Jesu imperabunt, dum illum quot diebus è Cælo in terras evocabunt, dum Sanctissimum eius Corpus inter

sacrificandum pro arbitrio ferè trahunt, illudque Populo distribuunt, inquam adolescentes sic utique, cum curâ educandi essent, ne unquam vitii, ætati suæ cognatis, inficerentur, (si id sperari & obtineri ulla ratione posset) ne tenui quidem eorum pulvere aspergerentur; utque idcirco diligentius vitarent omnem prævam Societatem, omnia conventicula periculosa, semperque eorum oculis observarent illius sublimitas dignationis, ad quam aspirant. *Princeps ea, quæ digna sunt principe, cogitabis.* (ii) His periculose oporteret utrum frequentem divinorum Mysteriorum, majorem ad litterarum studia applicationem; his subministrandi essent libelli sacri, ex quibus quotidie aliquid lectarent; ab his majore curâ arcenda omnia exempla præva, quæ contagione nocere possent; hi diligentius Parentibus, diligentius agnatis commendandi, ut vigili semper eos oculo observent, & ut res Devotas devotasque custodiant. Sancti Thomæ effatum est, res omnes, quæ altare debent ad conditionem, naturam suam excelsiorem, præviâ, & respondentem conditioni illi curâ ac studio præparandas esse, sicut creta aliter adaptanda est, cum ex massa cretæ, in aurum famam est mutanda: *Omne (Angeli verba sunt) quod elevatur ad aliquid, quod excedit suam naturam, oportet disponatur aliqua dispositione, quæ sit supra suam naturam.* (kk) Cum proinde Adolescentes illi evahendi sunt ad conditionem tanto intervallo superiorem conditione hominis de vulgo, de

SEGNE
Concordes
Instruere
Poenitent
Confessari
Parochi

cerdotalem inquam, par est ut etiam educatione non ordinaria educerentur. Atque hæc sunt, quibus tandem optime merebitur Pastor de illis etiam tribus Sacramentis, quorum ipse Minister non est: cum fortassis non minus debeat illi, qui magnâ diligentia præparat materiam ad formam recipiendam, quam qui ipsam denique formam intro-ducit.

(a) Luc. 19. 41. (b) S. Clem. Ep. 4. ad Tit. & Iulian. (c) De Conf. dist. 5. c. Spiritus Sanctus. (d) De Confec. dist. 5. c. Novissimè S. Th. 3. p. q. 72. ar. 11. in c. (e) Psal. 147. 2. (f) Catech. p. 2. n. 6. (g) De Conf. dist. 5. c. Ut ieiuni c. ut Episcopi. (h) De Conf. dist. 5. c. Novissimè. (i) 2. Tim. 1. 6. (k) S. Th. in hunc loc. (l) Sanchez. de Matrim. l. 2. disp. 104. n. 1. 2. (m) Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. Matr. c. 7. (n) Barbosa de offic. Par. c. 21. n. 2. (o) Sanchez. de Matrim. l. 3. disp. 15. n. 19. Sub. die 6. Maii 1588. (p) 23. q. 2. c. Sicut S. His ita. (q) Barb. de offic. Par. c. 21. n. 7. Sess. 24. de Ref. Matr. c. 1. (r) Barb. de offic. Par. c. 21. n. 96. (s) Sess. 24. de Ref. Matr. c. 1. (t) 22. q. 2. c. Sicut S. His ita. (u) De Abrah. l. 1. c. 4. (x) 12. q. 2. c. Duo sunt. (y) S. Th. 2. 2. q. 184. ar. 8. in c. (z) V. Bellar. in admon. ad Nep. Controv. 3. (aa) An. 201. (bb) 1. Reg. 2. 36. (cc) Sess. 23. c. 16. de Reform. (dd) Dist. 59. c. Si officia. (ee) Prov. 14. 28. (ff) Dist. 93. c. Legimus. (gg) Ex. 35. 11. (hh) 16. q. 1. c. Sic vi-
vit. (ii) 1. 32. 8. (kk) 1. p. q. 12. art. 5. in c.

CAPUT XXIV.
*Quaratione Pastorse gere-
re debeat cum Ægris, cum
Moribundis, & Mortuis?*

Qui Pater est, filijs nunquam non prospicit, etiam cum valent: filiis

autem malè valentibus non prospicit tantum, sed eos etiam tenere fovet. Hoc igitur indicio non obscure cognoscetur, an Parochus etiam Pater sit, diligentia inquam & sedulitate, quâ subditis suis prospiciet, cum ægri fuerint. Et verò si, ubi major est calamitas ac miseria, eo etiam promptius oportet ad-vo-late Caritatem ac Miserationem, & suum velut ad centrum festinare, au- non viscera propè ferrea habeat, quis-quis stimulus opus habeat ad miseris itis subveniendum? Nimis igitur quàm durum foret, si quidam non so-lum blandâ illa invitatione, *Domine, ecce quem amas infirmatur*, sed ne qui-dem repetitis iterum iterumque preci-bus permoveretur, absterritus aut vo-cantis egestate, aut ædium distantia, aut viarum asperitate, aut calis intem-perie, aut timore superstitioso, qui vo-catum irvadat, tanquam ægri cubicu-lum ingressus cum prima aura mortem esset haustus. Aliud profectò dici non posset, quàm in ejusce hominis ani-mo ignem Pastoralis amoris aut exar-sisse nunquam, aut penitus iterum re-strictum esse. Quid ages Piscatore, qui aquæ frigus timeat? desinat Pisca-torem agere. Nec jam ratio finit, to-tum istud onus in Sacellani & adjutoris humeros exonerare: non finit inquam: nec enim unquam Nutrix tantum mise-ratur infantem, quantû mater. *Quis in-firmatur, & ego non infirmor?* (a) Men-tem ad Ego advertite. Præterquam quòd Deus, qui omnes instruit gratiâ & auxiliis, quæ respondeant muneri, ad quod sunt electi, nunquam vim il-

